

UNIVERZITA KARLOVA
Pedagogická fakulta
Katedra biologie a environmentálních studií

HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponentky)

Předložila studentka: Martina Šafránková

Název: Antropozoonózy způsobené endoparazity

Oponentka: Mgr. Dagmar Říhová, PhD.

1. CÍLE A HYPOTÉZY

Cílem práce bylo uvést základní informace o pěti vybraných druzích/rodech endoparazitů. Vytčený cíl byl splněn.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ A FORMÁLNÍ ÚPRAVA

Práce je rešeršního charakteru v délce 51 stran a obsahuje všechny předepsané náležitosti včetně české a anglické verze abstraktu. Je věnována pěti skupinám parazitů, dvěma mnohobuněčným (tasemnice dlouhočlenná, škrkavka dětská) a třem jednobuněčným (trypanozomy, ničivky a zimničky). Vznikla na podkladě 39 česky a anglicky psaných literárních pramenů (jedna práce – Gillen a Sherwin, 2013 – v seznamu chybí). Zdrojů je ve skutečnosti více, protože autorka některé elektronicky dostupné zdroje cituje nezvykle (a nesprávně) pouze pod čarou na konkrétních stránkách. Ač je seznam literatury víceméně kompletní, je těžké se v něm zorientovat – u některých prací si nejsem jistá, jedná-li se o článek či o knihu. I elektronické zdroje je potřeba do seznamu uvést; mnoho z nich (např. články z časopisu Vesmír) mají tištěnou verzi a je vhodné je citovat stejně jako ostatní zdroje. Z úpravy seznamu literatury je patrné, že autorka použila citační manager, což je hodno pochvaly (sama to neumím) – je však vhodné práci s takovým softwarem dotáhnout do finální podoby a nezůstat kdesi napůl cesty. Citace práce Volfa, Horáka a kolektivu z roku 2007 je uváděna konzistentně špatně (má množství autorů, nejen ty dva první).

Text je vhodně doplněn obrázky, avšak na některé (Figs. 2, 3, 5, 6, 8, 13, 18; + chybí mapa rozšíření Chagasovy choroby zmiňovaná na str. 34 v kapitole 4.3.3) chybí v textu odkazy, tabulky je vhodnější popisovat nad tabulkou samou. Kurziva se používá pouze u latinských jmen na úrovni poddruhové, druhové a rodové – nikoliv výše. Flebotomus není komár (a je vhodné při prvním použití anglikanismus vysvětlit. Chválím autorku za znalost tradičního českého názvu koutule!). Rovněž doporučuji dávat pozor na drobné nepřesnosti ve formulacích (např. str. 46 – „jediná kombinace, která je rezistentní vůči“; srpková krvinka na obrázku 19 možná není napadená, ale prostě srpková, homozygotní... atd.).

3. KOMENTÁŘ OPONENTKY

Práce Martiny Šafránkové po přečtení působí obojakým dojmem: z textu i seznamu literatury je patrné, že autorka se problematice velmi věnovala. Jenže si vybrala pět nejprofláklejších parazitů, kterým už byly věnovány mnohé bakalářské i diplomové práce. Protože sama vím, jak těžké je vybrat téma, kterému se nikdo (nebo alespoň jen málokdo) věnuje, nemohu to autorce vyčítat. V úvodu a závěru jsem se však dočetla, že cílem bylo vytvořit ucelenou rešerši, přinášející množství poznatků. Nebýt předem relativně dobře informována o všech popisovaných organismech, budu z místy nelogicky poskakujícího popisu zmatená. Aniž si to uvědomuje, Martina píše svou práci pro čtenáře se zvolenými parazitickými organismy již obeznámenými, velmi zkratkovitě. I když využívá zahraniční publikace vydané v posledních několika letech, u mnoha zajímavých jevů (apikoplast, apikální komplex, VSG, příjem potravy tasemnicí; slečny využívající cílenou nákazu škrkavkami ke snížení tělesné váhy atd.) nejde do hloubky a zmiňuje je jen okrajově, spíš „aby se neřeklo.“ A to je škoda, protože tudy vede skvělá cesta, jak práci s jinak velmi tradiční sadou parazitů ozvláštnit. Takto je předložený text jen další z řady mnoha rešeršních prací s parazitologickým zaměřením. I přes mírnou oponentskou nespokojenost však nezbyvá než konstatovat, že práce splňuje podmínky kladené na PedF na závěrečné práce a já ji doporučuji k obhajobě. Autorku prosím o zodpovězení následujících otázek (s omluvou, že je jich mnoho, protože jsem zvědavá):

4. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ

Podle jakého klíče byla zvolena konkrétní pětice parazitů?

Celou práci prolíná myšlenka, že paraziti svému hostiteli *vždy* škodí. Je to tak však opravdu *vždy*? Co v případě parazitů „dobře sžitých“ se svým hostitelem, jako jsou třebaš lidští roupi? Jak si autorka ono poškozování představuje konkrétně?

Na str. 10 jsou zmíněni parazitičtí prvoci, vybavení chitinózní povrchovou vrstvou, šupinami či křemičitou schránkou. Udejte prosím ke každému konkrétní příklad.

Z definice na str. 13 vyplývá, že mezihostitel musí být *vždy* býložravec. Zkuste prosím nalézt příklad alespoň jednoho nebýložravčího mezihostitele.

Na str. 15 jsou popisovány přímé a nepřímé důkazy přítomnosti parazita; přičemž v obou případech jsou zmiňovány antigeny. Jak to tedy je, patří skutečně mezi obé? Čekala bych, že budou spíš nepřímé...

Na str. 36 jsou zmiňovány léky užívané k léčbě afrických trypanozomiáz, uváděny jsou však komerční názvy. Mohu poprosit o udání názvů konkrétních chemických látek?

Na str. 42 je zmíněno, že sítě proti koutulím je potřeba ošetřit repelentem, protože mrňavé koutule „tradičně“ velkými oky prolezou. Opravdu moskytiéry s menšími oky neexistují?

Z jakého zdroje pochází termín „hypnospora“, užitý na str. 47, a jak často se používá? Pro mě je zcela nový (resp. nikdy jsem nezaregistrovala jeho použití při popisování ŽC zimniček).

Elektronová mikroskopie je ve výzkumu využívána již od roku 1938 (první takový mikroskop byl sestaven v roce 1931), takže mezi nejmodernější metody nepatří (reakce na závěr práce na str. 49).

Uveďte prosím co nejnovější metodu (či metody), jakými lze prvoky (nejen parazitické) zkoumat.

5. NAVRHOVANÉ ZÁVĚREČNÉ HODNOCENÍ

Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 31. srpna 2018

Dagmar Říhová